

Огляд даних судової статистики про стан здійснення правосуддя Білопільським районним судом Сумської області за 2022 рік

24.01.2023

Однією з основних ознак правової держави є створення належних умов для реалізації громадянами свого конституційного права на судовий захист.

Згідно з Конституцією України правосуддя в Україні здійснюють виключно суди (ст. 124).

Діяльність Білопільського районного суду Сумської області у 2022 році здійснювалась відповідно до конституційних засад судочинства і була спрямована на забезпечення захисту прав громадян, інтересів суспільства і держави та підвищення ефективності функціонування незалежного і неупередженого суду.

Також слід зазначити, що Білопільський районний суд Сумської області здійснює розгляд справ в межах раніше утвореного району та раніше визначеного адміністративно-територіального устрою, тобто територіальна юрисдикція суду поширюється на території Білопільської, Ворожбянської, Миколаївської та Річківської громад загальною кількістю населення 51,85 тис. осіб.

Так, на виконання вимог Закону України «Про судоустрій і статус суддів», плану основних напрямків роботи суду на I півріччя 2023 року, листа ТУ ДСА в Сумській області від 20.12.2022 №03-2067/22 та на підставі показників статистичної звітності місцевого суду з метою визначення реального стану роботи Білопільського районного суду щодо здійснення судочинства за період з 01 січня по 31 грудня 2022 року, проведено огляд даних судової статистики про стан здійснення правосуддя Білопільським районним судом Сумської області.

Метою дослідження є: встановлення, отримання та узагальнення закономірностей і тенденцій зміни динаміки розгляду справ, надходження судових справ та матеріалів до суду, оперативність розгляду судом справ, тенденції збільшення та зменшення в суді справ різних категорій та інше.

Об'єктом дослідження є інформація стосовно надходження і розгляду справ та матеріалів кримінального, адміністративного, цивільного судочинства, справ та матеріалів про адміністративні правопорушення, заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами протягом 2022 року, причини та строки відкладення розгляду зазначених справ, результати розгляду заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами, розгляду клопотань, подань, заяв у порядку виконання судових рішень, відомостей про суми матеріальної та моральної шкоди тощо.

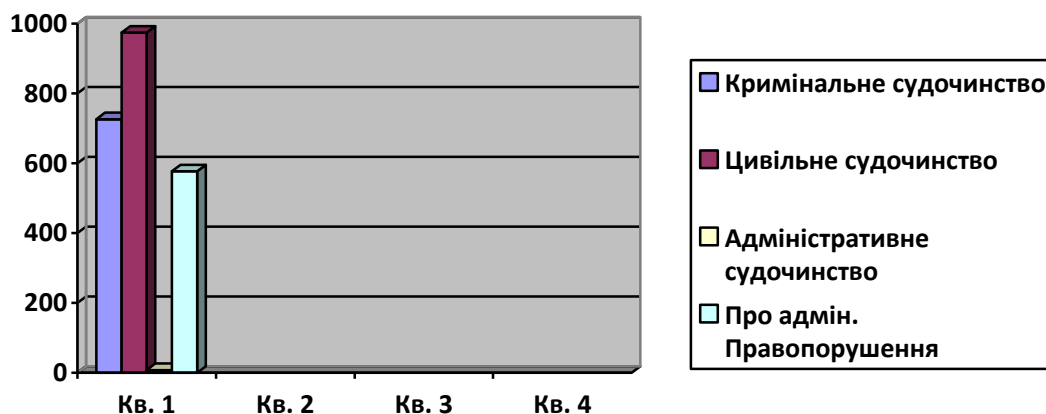
Джерелами інформації, яка використовувалась при здійсненні даного аналізу були:

- статистичні звіти за 2022 рік;
- обліково-статистичні картки;
- порівняльні таблиці;
- номенклатура справ.

Упродовж 2022 року на розгляді в Білопільському районному суді Сумської області перебувало 2285 справ та матеріалів, що на 13,9 % менше, ніж у 2021 році.

Структуру та динаміку надходження справ і матеріалів до Білопільського райсуду відображають показники, наведені в **таблиці № 1**:

Перебувало на розгляді	2021	2022	Динаміка (%)
кримінальне судочинство	871	726	-16,6
цивільне судочинство	952	974	+2,3
адміністративне судочинство	22	8	-63,6
про адміністративні правопорушення	810	577	-28,8
Всього	2655	2285	-13,9

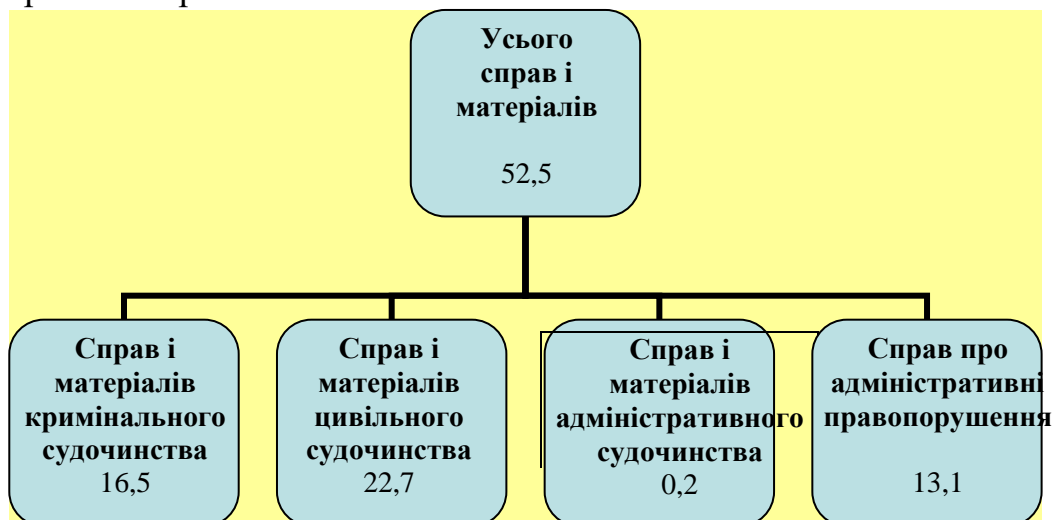

Діаграма №1. Надходження справ у 2021-2022 роках.

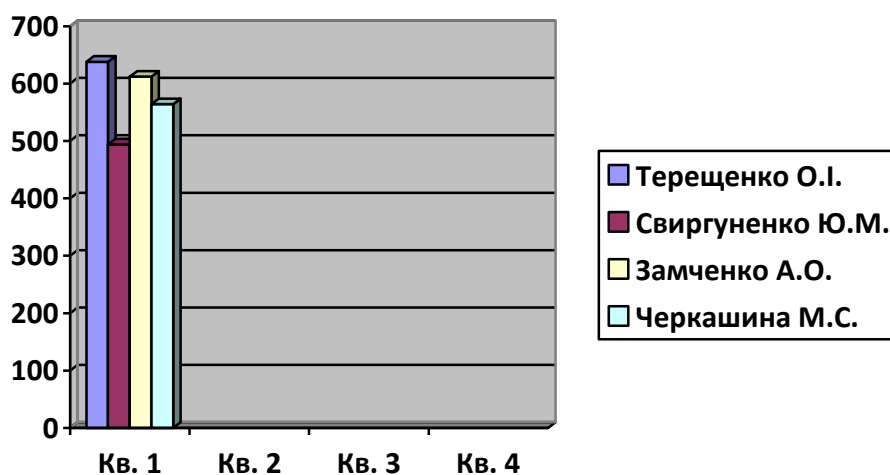
З даної діаграми вбачається, що протягом 2022 року збільшилось надходження справ цивільного судочинства (на 2,3%). Натомість зменшилось надходження справ кримінального, адміністративного судочинства та справ про адміністративні правопорушення.

Основним показником навантаження є середньомісячне надходження справ і матеріалів на одного суддю з урахуванням її фактичної чисельності. Протягом 2022 року судочинство в Білопільському районному суді Сумської області здійснювали 4 судді.

Так, у середньому на кожного суддю у 2022 році щомісяця надходило 52,5 справ і матеріалів.

Мал. №1 Середньомісячне надходження справ на суддю

Діаграма №2. Навантаження справ по суддям у 2022 році

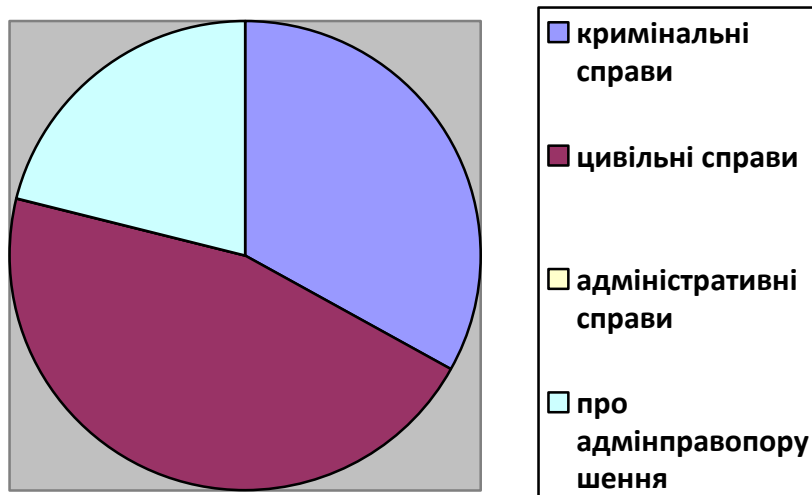
Загальна кількість усіх справ і матеріалів, розглянутих місцевим судом у 2022 році, в порівнянні з 2021 роком, зменшилася на 12,9% і складає 2167 справ.

Динаміку розгляду справ і матеріалів місцевим судом в 2022 році порівняно з попереднім роком відображають показники, наведені в **таблиці № 2:**

Розглянуто справ	2021	2022	Динаміка (%)
кримінальне судочинство	837	687	-17,9
цивільне судочинство	843	920	+9,1
адміністративне судочинство	22	8	-63,6
про адміністративні правопорушення	788	552	-29,9
Всього	2490	2167	-12,9

Залишок нерозглянутих справ на кінець 2022 року у співвідношенні до справ, що знаходились у провадженні становить:

- кримінальні справи (матеріали) – 39 справи (5,4 %), що на 5 справ менше, ніж у 2021 році;
- цивільні справи – 54 справи (5,5 %), що на 55 справ менше, ніж у 2021 році;
- адміністративні справи – 0 справ, так як і в 2021 році;
- в справах про адміністративні правопорушення – 25 справ (4,3%), що на 3 справи більше ніж у 2021 році.

Діаграма №3. Залишок нерозглянутих справ на кінець 2022 року у співвідношенні до справ, що знаходились у провадженні

Розгляд місцевим судом справ у порядку кримінального судочинства та матеріалів кримінального провадження

У 2022 році в провадженні суду перебувало 726 справ в порядку кримінального судочинства, зокрема: 179 кримінальних справ та матеріалів кримінального провадження (*з індексом 1-кп*). Провадження закінчено у 144 справах (провадженнях), що становить 80,4% від загальної кількості справ, що перебували в провадженні.

Із розглянутих кримінальних справ (проваджень):

- постановлено вироки в 92 справах стосовно 98 осіб (з яких 6 осіб виправдано), їх питома вага становить 63,9% від кількості справ, провадження в яких закінчено. З них: із затвердженням угоди про примирення – 10 справ (6,9%); із затвердженням угоди про визнання винуватості – 14 справ (9,7%).

- 49 справ (34%) розглянуто із закриттям провадження у справі;

- в 3 справах стосовно обвинувачених застосовано примусові заходи виховного характеру.

Структура кримінальних справ, що перебували на розгляді практично не змінилася. Переважно це злочини:

- проти власності – 52 справи (або 29% від тих, що перебували в провадженні);

- проти життя та здоров'я особи – 59 справ (32,9%);

- проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку – 11 справ (6,1);

- злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг – 10 справ (5,6%)

- проти безпеки руху та експлуатації транспорту – 10 справ (5,6%);

- у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів – 10 справ (5,6%) та інші.

На кінець звітної періоду в суді знаходилося 5 кримінальних справ, провадження в яких зупинено, в тому числі у зв'язку із розшуком – 2 справи.

Кількість осіб, судові рішення щодо яких набрали законної сили у звітному періоді – 132 у тому числі: 85 осіб засуджено, у відношенні 45 осіб – провадження закрито.

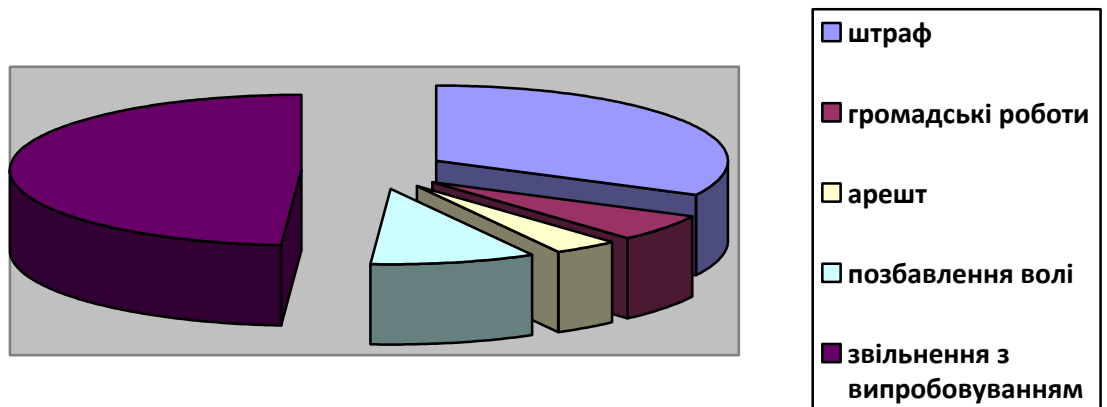
- до 28 осіб (32,9% від кількості всіх засуджених) – застосовано такий вид покарання як штраф;

- до 5 осіб (5,9%) – громадські роботи;

- до 3 осіб (3,5%) – арешт;

- до 8 осіб (9,4%) - позбавлення волі на певний строк;

42 особи звільнено від покарання з випробуванням (ст. 75 КК України), що становить 49,4 % від загальної кількості засуджених.

Діаграма №4. Види покарання за вироками, що набрали законної сили на кінець звітного періоду

Стосовно 2 осіб застосовано додаткову міру покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю; до однієї особи – конфіскація майна.

Від злочинів потерпіло 75 фізичних осіб та заподіяно шкоду 14 юридичним особам. Всього заподіяно матеріальної та моральної шкоди на суму 1 614 936 грн.

Нерозглянутими на кінець звітного періоду залишилися 35 справ (з індексом «1-кп») або 19,6% від числа справ, що знаходились на розгляді.

Крім цього, в 2022 році судом було всього розглянуто 496 клопотань (скарг, заяв) під час досудового розслідування, з них: 449 справ за клопотаннями слідчого чи прокурора та інших осіб (з *інд.1-кс*), з яких найбільшу кількість становлять клопотання про надання тимчасового доступу до речей і документів – 199 справ (або 44,3% від розглянутих), арешт майна - 116 справ (або 25,8% від розглянутих) та клопотання про проведення обшуку житла чи іншого володіння особи – 60 справ (або 13,4% від розглянутих) та інші.

Також, у звітному періоді місцевим судом було розглянуто 39 скарг (7,9 % від загальної кількості розглянутих) на дії, рішення чи бездіяльність слідчого, прокурора та інших осіб під час досудового розслідування.

Крім цього, було розглянуто 8 заяв про відвід (1,6% від загальної кількості розглянутих).

У порядку виконання судових рішень (з *інд. 1-в*) було розглянуто 45 клопотань з яких найбільше:

- 23 (51,1% від розглянутих) - про звільнення від призначеного покарання з випробуванням після закінчення іспитового строку;
- 5 (11,1% від розглянутих) – про встановлення, припинення адміністративного нагляду;

- 8 (17,8% від розглянутих) – інші.

Нерозглянутими на кінець звітного періоду залишилося 4 клопотання.

Крім цього, на розгляді перебувало 1 заява про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами (з інд. «1-0»). За результатами розгляду заяву залишено без задоволення.

Причини та кількість відкладення розгляду справ:

- нездійснення доставки до суду обвинуваченого, який тримається під вартою - 1;
- неприбуття обвинуваченого – 76;
- хвороба обвинуваченого – 6;
- неприбуття захисника – 4;
- неприбуття свідків, потерпілих – 17;
- інші підстави – 275.

Кількість справ, в яких зупинено провадження – 5, у тому числі у зв'язку з розшуком - 2.

Для підвищення оперативності розгляду справ вжиті наступні заходи:

- застосовано судом привід обвинуваченого - 4, з яких 3 – не виконано;
- застосовано судом привід свідків щодо 2 осіб.

Розгляд справ у порядку адміністративного судочинства

У 2022 році в провадженні Білопільського районного суду перебувало 8 справ в порядку адміністративного судочинства. Із загальної кількості справ (8), що перебували у провадженні: в 8 справах (100%) було закінчено провадження, з них:

- 7 (87,5%) - розглянуто із прийняттям постанови;
- 1 справи – повернуто;

Розгляд справ у порядку цивільного судочинства

У 2022 році в провадженні суду перебувало 974 справ та матеріалів цивільного судочинства, що в порівнянні з минулим звітним періодом більше на 2,3% справ. Упродовж 2022 року за захистом своїх прав і свобод до суду, у порядку **цивільного судочинства**, звертались як фізичні так і юридичні особи, які подали 281 позовну заяву, 112 заяв в порядку окремого провадження, 457 заяв про видачу судових наказів, 4 заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, 3 заяви про забезпечення позову.

Більшість цивільних справ вирішувалась у порядку позовного провадження, який встановлює найбільш широкі правила судового розгляду.

Зокрема із загальної кількості справ та матеріалів, що перебували у провадженні суду:

- 353 (36,2%) – **справи позовного провадження**, з яких провадження закінчено в 308 справах, в т. із ухваленням рішення - 283 справи, з них з ухваленням заочного рішення - 82;

- 120 (12,3%) – **справ окремого провадження**, з яких провадження закінчено в 113 справах, в т.ч. із ухваленням рішення 110 справ, (в т.ч. із задоволенням заяви –109 справ).

- 12 (1,2%) – **клопотання, заяви, подання у порядку виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб)**, всі вони розглянуті;

- 457 (46,9%) – **заяв наказного провадження**, за результатами розгляду яких видано 347 судових наказів, 107 - відмовлено у видачі судового наказу;

- 3 (0,3%) – **заяв про забезпечення доказів, позову до подання позовної заяви**;

- 4 (0,4%) **заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами**;

- 1 (0,1%) – **скарга на дії або бездіяльність державного виконавця**.

Із розглянутих **353 справ позовного провадження**: 80,2% (283 справи) – було розглянуто із ухваленням рішення, (в т.ч. 256 (72,5%) - із задоволенням позову); 6 (1,7%) - із закриттям провадження у справі; 19 (5,4%) - із залишенням заяви без розгляду.

З ухваленням заочного рішення розглянуто 82 цивільні справи, що становить 28,9% від загальної кількості цивільних справ позовного провадження, розглянутих з ухваленням рішення.

Серед розглянутих цивільних справ позовного провадження найбільшу питому вагу і надалі продовжують становити:

- спори, що виникають із правочинів – 68 (19,3%);
- спори, що виникають із сімейних правовідносин – 142 (40,2%);
- спори, що виникають із земельних правовідносин - 62 (17,6%);
- спори про спадкове право – 21 (5,9%);
- спори, що виникають з трудових правовідносин – 21 (5,9%);
- спори про право власності та інші речові права –8 (2,3%);
- спори, що виникають із житлових правовідносин – 10 (2,8%).

Порушувались терміни розгляду в 56 справах позовного провадження (або 18,1 % від числа розглянутих).

Нерозглянутими в 2022 році залишилося 46 цивільних справ позовного провадження або 13,0% від числа справ, що знаходились на розгляді.

На кінець звітнього періоду в суді перебувало 11 справ, провадження у яких зупинено.

Серед **113 розглянутих справ окремого провадження найбільшу кількість становлять справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення** – 33 (29,2% від числа розглянутих, та інші – 65 (57,5%).

Нерозглянутими в 2022 році залишилося 7 цивільних справ окремого провадження або 5,8% від числа справ, що знаходились на розгляді.

Крім цього, у 2022 році місцевим судом було видано **347 судових наказів**, з яких 312 (89,9%) - на вимогу про стягнення заборгованості за

оплату житлово-комунальних послуг (на загальну суму 340 937 грн.), 34 (9,8%) – на вимогу про присудження аліментів на дитину та інше. Відмовлено у видачі 107 судових наказів.

Також слід зауважити, що у звітному періоді місцевим судом було розглянуто:

- у порядку спрощеного провадження – 234 справи;
- режимі відеоконференцз'язку – 19 справ;
- за участю присяжних – 16 справ окремого провадження;
- з фіксуванням судового процесу технічними засобами – 55 справ;

Розгляд справ про адміністративні правопорушення

Протягом 2022 року в провадженні Білопільського районного суду Сумської області перебувало 577 справ про адміністративні правопорушення, що на (28,8%) менше, ніж у 2021 році. Розглянуто 552 справи (95,7 % справ, які перебували на розгляді). Повернуто органам, що склали протоколи про вчинення адміністративних правопорушень для належного оформлення – 37 матеріалів, що становить 6,4 % від числа матеріалів, які надійшли на розгляд.

Закрито провадження у справі стосовно 113 осіб, питома вага яких становить 20,5% від загальної кількості розглянутих справ.

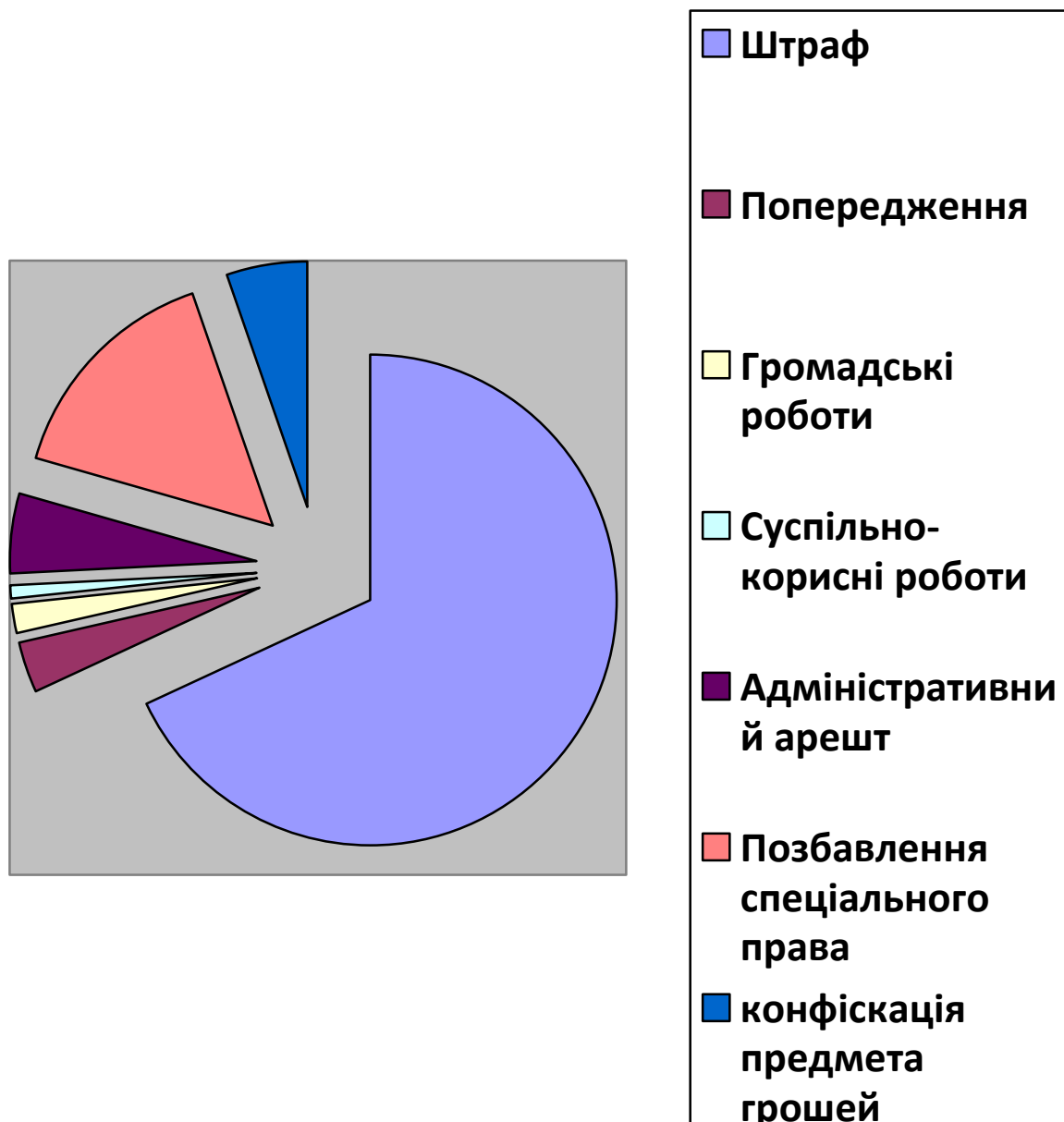
Найпоширенішими категоріями надходження до суду справ про адміністративні правопорушення в аналізуючому періоді є:

- ст. 173-2 КУпАП (вчинення домашнього насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування) – 123 матеріали (22,3% від усіх розглянутих);
- ст. 130 КУпАП (керування т/з особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння...) – 210 матеріалів (38,0%);
- ст. 172-20 (розпивання алкогольних напоїв військовослужбовцями) – 33 матеріали (5,9).
- ст. 187 КУпАП (порушення правил адміністративного нагляду) - 24 матеріали (4,3%);
- ст. 184 КУпАП (невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей) – 42 матеріали (7,6%);

У 2022 році Білопільським районним судом застосовувались такі види адміністративних стягнень:

- попередження – стосовно 18 осіб (4,6% від загальної кількості осіб, притягнутих до адміністративної відповідальності);
- штраф – стосовно 326 осіб (84,2%);
- громадські роботи - стосовно 11 осіб (2,8%);
- суспільно-корисні роботи – стосовно 5 осіб (1,3);
- адміністративний арешт – стосовно 27 осіб (6,9%);

- позбавлення спеціального права (керування транспортним засобом), як додаткова міра покарання – 82 особи (21,2%);
- конфіскація предмета грошей, як додаткова міра покарання – 28 (7,2%).

Діаграма №5. Види адміністративного стягнення

У звітному періоді судом накладалось стягнення у вигляді штрафу на суму 2 751 773 грн., з них 816 884 грн. - сплачено в добровільному порядку.

Правопорушеннями завдано матеріальної шкоди, установленної судом, на суму 3 162 грн.

У порядку виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення в звітному періоді (з *інд.3-В*) судом розглянуто 2 справи.

Також у звітному періоді було розглянуто 1 заяву про відвід судді.

Не розглянутими на кінець звітного періоду залишилось 25 справ про адміністративні правопорушення (4,3 % від загальної кількості справ зазначеної категорії, що перебували на розгляді).

Дані щодо виконавчих документів, виданих судом

Із загальної кількості розглянутих судових справ у 2022 році Білопільським районним судом видано на виконання документів:

усього – 1 200, що на 124 документів менше, ніж у 2021 році, **на суму** – 5 429 141 грн., що на 2 832 360 грн. менше, ніж у 2021 році.

Відомості про судовий збір

У 2022 році до Білопільського районного суду надійшло 838 заяв (скарг), щодо яких справляється судовий збір на загальну суму 579 251 грн., що на 283 853 грн. менше, ніж у минулому звітному періоді. Судового збору фактично сплачено на суму 505 024 грн. Звільнено від сплати судового збору або зменшено розмір судового збору відповідно до встановлених законодавством пільг (статті 5 та 8 Закону України "Про судовий збір") 154 особи на суму 141 665 грн.

Також слід зауважити, що протягом 2022 року в апеляційному порядку оскаржувались рішення Білопільського районного суду Сумської області по цивільним, кримінальним, адміністративним справам та справам про адміністративні правопорушення. Зокрема було оскаржено:

- 35 рішення (ухвали) по цивільним справам, що становить **3,8%** від загальної кількості розглянутих справ вказаної категорії. За результатами розгляду: 18 рішень (ухвал) – залишено без змін, 5- скасовано, 2 апеляційні скарги було задоволено частково, 2 – повернуто, закрито провадження – 2, відмовлено у відкритті провадження у справі – 2, перебувають на розгляді в Сумському апеляційному суді ще 5. Також 2 рішення суду оскаржено в касаційному порядку, з яких 1 – залишено без змін, 1 – перебуває на розгляді.
- 3 постанови по адміністративним справам, що становить **37,5%** від загальної кількості розглянутих справ вказаної категорії, які перебувають на розгляді в Харківському апеляційному адміністративному суді;
- 9 постанов у справах про вчинення адміністративного правопорушення, що становить **1,6%** від загальної кількості розглянутих справ вказаної категорії з яких: 4 постанови – залишено без змін, 5 – перебувають на розгляді в Сумському апеляційному суді;
- 30 вироків (ухвали) по кримінальним справам, що становить **4,4%** від загальної кількості розглянутих справ вказаної категорії, з яких:

5 – залишено без змін, 2 – скасовано, 1 - частково скасовано, 1 – відмовлено у відкритті провадження, 31 – перебуває на розгляді в апеляційній інстанції. Також 1 вирок був оскаржено в касаційному порядку до Касаційного кримінального суду м. Київ – вирок залишено без змін.

Заходи, вжиті місцевим судом для підвищення рівня здійснення судочинства

Аналізуючи та узагальнюючи статистичну інформацію, слід зауважити, що у 2022 році спостерігалася тенденція щодо зменшення надходження справ кримінального судочинства – на 16,%, адміністративного судочинства – на 63,6%, справ про адміністративні правопорушення – на 28,8 %.

Натомість збільшилося надходження цивільних справ – на 2,3%.

Не дивлячись на введення в Україні воєнного стану, а також те, що Білопільський районний суд Сумської області розташований на території громади, де проводяться (воєнні) бойові дії, вживаються всі можливі заходи щодо підтримання стану здійснення судочинства на належному рівні, зокрема в суді постійно проводяться оперативні наради (збори) голови суду з суддями та працівниками апарату суду, на яких обговорюються стан розгляду судом усіх категорій справ, організація діяльності суду; справи, рішення в яких оскаржувалися в апеляційному та касаційному порядку. Також проводиться узагальнююча та аналітична робота; навчання з суддями та працівниками апарату суду відповідно до плану навчань; робота щодо вивчення діючого законодавства, узагальнень судової практики Верховного суду України, Вищих спеціалізованих судів України та інше. З метою підвищення ефективності правозастосовної діяльності Білопільського районного суду з питань дотримання строків розгляду справ та якості ухвалених рішень в суді постійно проводиться аналіз причин скасування та зміни судових рішень. Для скорочення строків розгляду справ приймаються заходи для своєчасного повідомлення учасників розгляду справ судом, надсилаються SMS – повідомлення про день і час слухання справи. Здійснюється приймання документів через систему «Електронний суд». Справи, переважно, розглядаються у встановлені законом процесуальні строки з дотриманням норм матеріального та процесуального права.

ВИСНОВОК:

Судочинство Білопільським районним судом Сумської області в цілому здійснюється на належному рівні, відповідно до вимог чинного законодавства, що дає змогу підвищити захист прав та інтересів громадян.

Незважаючи на значне навантаження, суддям вдається підтримувати високий показник розгляду справ по всіх категоріям.

Зважаючи на вищевикладене, пропоную даний аналіз обговорити на оперативній нараді по підведенню підсумків роботи Білопільського районного суду Сумської області за 2022 рік з суддями та працівниками апарату суду.

**Голова
Білопільського районного суду**

О.І. Терещенко

Вик.: заступник керівника апарату суду Шматенко С.С.

Тел.: (05443) 7-12-20